

Schriftlezing: Deuteronomium 6
Tekst: Deuteronomium 6:20-25
Gez. 132:1,2,3,4,5,6
Ps. 81:6,7,8
Gez. 11:1,2,3
Ps. 105:1,3,5
Ps. 8:1,2,6

Gehouden te: Baflo, 22-08-10 (9.30 u.)

Thema: Naar school.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, jongens en meisjes, broeders en zusters,

De scholen zijn weer begonnen.

Waarschijnlijk hebben jullie de spandoeken met deze tekst wel ergens zien hangen. Tussen twee bomen op een goed zichtbare plek, aan het begin van het dorp. Veilig Verkeer Nederland vraagt met deze spandoeken en andere uitingen de aandacht van de verkeersdeelnemers voor de kinderen die weer naar school gaan. Op de fiets of lopend. Ze fietsen met elkaar of met hun ouders en steken de weg over. 'Mensen, houd er in het verkeer rekening mee. Kinderen zijn speels en impulsief ook in het verkeer en weinig ervaren.'

'De scholen zijn weer begonnen.' Of: 'Wij gaan weer naar school.' Dat was de slogan een paar jaar geleden.

Let dus extra goed op!

Komende week beginnen de basisscholen in onze regio weer. En een week later de scholen voor het voortgezet onderwijs. Of je dat nu leuk vindt of niet. Een nieuw schoolseizoen komt er aan. Ook voor jou.

Het is goed om daar in de kerk ook bij stil te staan na de vakantie. Vandaar de preek van deze morgen / middag.

Hebben jullie zin om weer naar school te gaan, jongens en meisjes? De meesten wel, denk ik. Of vind je het misschien spannend?

Vakantie is leuk, maar niet voor altijd. En als je altijd vrij hebt, leer je ook niks. Ja, kattenkwaad misschien. Maar dat kan niet de bedoeling zijn.....

Dus: Naar school! Met plezier, hopelijk. Om veel te leren; niet om de meester of de juf te plagen.

Hoe zat het nu bij de kinderen van Israël in de tijd van de Bijbel? Dat vroeg ik me af bij het voorbereiden van deze preek. Gingen die kinderen ook naar school? Hadden ze – toen ze met hun vaders en moeders door de woestijn trokken – mobiele schoolklassen? Hadden ze later in het beloofde land basisscholen en middelbare scholen?

We lezen in de Bijbel – voor zover ik heb gezien – nergens dat kinderen naar school gaan of naar school moeten. Leerplicht in onze zin van het woord kom je er niet tegen.

Toch moesten de kinderen in Israël ook best veel leren. Dat kan niet anders. Maar van wie kregen ze dan les? En wat leerden ze dan? En voor wie deden ze het?

Dat zijn drie vragen die opkomen. Daarover gaan we nadenken in deze preek. We proberen de antwoorden te vinden in het bijbelgedeelte dat we hebben gelezen en dat de tekst voor de preek vormt, Deuteronomium 6.

Het thema is:

Naar school.

1. Wie is je meester?
2. Wat ga je leren?
3. Voor wie doe je het?

1. Wie is je meester?

Meisjes en jongens, weet je al bij welke juf of meester je in de klas komt? Vast wel! Papa en mama hebben je het vast gezegd. En anders weet je het van jezelf wel: In groep 4 kom je bij juf Huppeldepup en in groep 8 bij meester X. Dat is vaste prik. De namen van de meesters en juffen van GBS De Wierde ken ik niet zo goed. Wij hebben geen kinderen meer op de basisschool. Ja, juf van Duinen en meester Boersema, die ken ik.....

Bij het personeel van De Meerpaal en van het Gomarus is het wat mij betreft niet veel beter.....

Maar de namen van jullie eerste en belangrijkste meester en juf ken ik wel. Weet je wie dat zijn?

Je vader en moeder! Dat zijn de belangrijkste mensen voor je om je dingen te leren. Gewone dingen zoals praten en tanden poetsen en bed opmaken. Maar vooral de dingen van de Bijbel, van God de HEER en van de Heer Jezus Christus.

Dat zegt de Bijbel zelf namelijk. Mozes doet dat bij voorbeeld, hier in Deuteronomium 6. Maar er zijn veel meer bijbelgedeelten die ouders benoemen als onderwijzers en opvoeders.

Mozes zegt:

"Wanneer uw kinderen u later vragen: 'Wat betekenen al die bepalingen en wetten en regels die de HEER, onze God, u heeft voorgehouden?' geef dan dit antwoord:....."
(Deut. 6:20)

Mozes gaat er dus vanuit, dat kinderen bij het opgroeien aan hun ouders vragen stellen over het hoe en wat van de wetten en bepalingen van de HEER. Bij je ouders moet je dus het eerste zijn.

En de ouders krijgen de boodschap mee: Reken er maar op dat je zoon of dochter morgen komt met de vraag naar de zin en de betekenis van wat God de HEER zegt en ons opdraagt. Sta er niet vreemd van te kijken. Want zo zijn kinderen. Ze ontdekken dingen. Ze horen ook wat de HEER zegt en doet.

'Wat betekent dat? Waarom zegt God dat? Waarom doen we sommige dingen wel en andere dingen niet? Waarom wil God dat niet hebben?'

Dat soort vragen. U herkent ze en kunt ze ongetwijfeld met meerdere vragen vermenigvuldigen.

Mozes heeft in het begin van het hoofdstuk al duidelijk gemaakt dat het ontzag voor God door zijn wetten na te leven geldt voor alle levende generaties: ouders, kinderen en kleinkinderen. En dat God wil dat al deze drie geslachten luisteren naar Hem en leven voor Hem.

"Dit zijn de geboden, wetten en regels die ik u in opdracht van de HEER, uw God, moet leren en die u moet naleven in het land aan de overkant, dat u in bezit zult nemen. U moet voor de HEER, uw God, ontzag tonen door u te houden aan zijn wetten en geboden, zoals ik die nu aan u geef; dat geldt voor u, zolang u leeft, en voor uw kinderen en uw kleinkinderen. Dan zult u met een lang leven gezegend worden."
(Deut. 6:1,2)

De rol van ouders is daarin erg groot, ja bijna doorslaggevend. Het ligt voor een groot deel aan hen, dat leven en land vol zijn van de naam, het woord en de geboden van de HEER.

Mozes bindt het de vaders en moeders op het hart:

"Prent ze uw kinderen in en spreek er steeds over, thuis en onderweg, als u naar bed gaat en als u opstaat. Draag ze als een teken om uw arm en als een band op uw voorhoofd. Schrijf ze op de deurposten van uw huis en op de poorten van de stad."
(Deut. 6:7-9)

De woorden van God moeten voor iedereen dichtbij zijn en onder handbereik. Om er dagelijks naar te leven. Onder handbereik ook voor je kinderen. Het woord van God moet in hun harten ingekerfd zijn, zoals ook in uw eigen hart. Onuitwisbaar, niet als een versteende inscriptie in een dood hart. Maar gekerfd, ingeprent in levende harten van kinderen en grote mensen.

Jong geleerd is oud gedaan, zegt een Nederlands spreekwoord. Het heeft tegen de achtergrond van gedeelten als Deuteronomium 6 een duidelijk bijbelse waarde. Zo is het inderdaad. Je kunt bij kinderen niet vroeg genoeg beginnen om hen te leren geloven en leven als kind van God.

Wat hebben wij er in onze tijd prima hulpmiddelen bij in de vorm van platenboeken, kinderbijbels, cd-roms, films en noem maar op.

En de school niet te vergeten en de kerk.

In de loop van de tijd hebben priesters en levieten een rol gekregen in het doorgeven van de inzettingen van God aan de mensen. Ook aan de kinderen en de jongeren.

In het Nieuwe Testament bij voorbeeld zien we op een gegeven ogenblik de twaalfjarige Jezus zitten aan de voeten van de leraren en schriftgeleerden in het huis van zijn Vader, de tempel in Jeruzalem. Leergierig tot en met naar de woorden van zijn hemelse Vader. Hij noemt het: de dingen van zijn Vader, waar hij mee bezig moet zijn. (Lucas 2:40-52)

En in de school van de wijsheid zijn de leraren de 'vaders' die hun 'zonen en dochters' onderwijzen over de wegen van de HEER. Lees het boek van de Spreuken.

Maar juist in dat bijbelboek wordt ook de onderwijzende en opvoedende taak van je vader en moeder benadrukt.

Eén gedeelte uit dat lesboek voor jongeren als voorbeeld:

*"Mijn zoon, luister naar de lessen van je vader,
verwaarloos niet wat je moeder je leert.
Hun lessen zijn een sierlijke krans om je hoofd,
ze zijn een ketting om je hals."* (Spreuken 1:8,9)

Ouders kunnen dat onderwijs van hun kinderen niet uitbesteden en van de hand doen. "Daar moet de meester of de juf zich maar mee redden." Dat is een erg foute houding.

De gereformeerde of christelijke school is geen vervanging van het ouderlijke onderwijs. Wel een verlengstuk daarvan. In de naam van God onze Heer. U blijft als ouders de eerst verantwoordelijke. U hebt er met uw jawoord bij de doopvont mee ingestemd.

En als de kinderen met vragen komen, is daar alle ruimte voor in het gezin, op school en in de kerk. De Heilige Geest neemt zelfs de moeite om via Mozes deze vraag van kinderen in de Bijbel op te nemen. Bijzonder.

Wie is je meester? Nog één antwoord geef ik op die vraag.

De Heer Jezus Christus, onze Meester met een hoofdletter. Hij zegt van de kinderen van gelovige ouders: Laat ze maar bij mij komen. Ik wil ze zegenen en hen op die manier mijn leerlingen laten zijn.

2. Wat ga je leren?

Naar school.

Vraag 2: Wat ga je leren?

Voor de gewone school is dat makkelijk. Lezen, schrijven, rekenen en taal. Tekenen en omgaan met de computer. Geschiedenis en aardrijkskunde. Gymnastiek en muziek. En de psalmverzen en gezangen niet te vergeten. De zondagen van de catechismus misschien wel en een beetje Engels in de hoogste groepen.

Tjonge, wat veel eigenlijk.....

En dan heb ik het niet over het voortgezet onderwijs, het MBO, het HBO of de universiteit.

Of de kinderen in de Bijbel ook zoveel vakken kregen, weet ik niet. Informatica niet in elk geval. Maar de basis van heel veel andere vakken wel.

Lezen en schrijven. En taal en rekenen. De kinderen van Israël moeten ook leren tellen: de 10 geboden; de 7 dagen van de week. Tot 50 tellen van Pesach naar Pinksteren. En de afmetingen van bv. de tabernakel werden door de HEER heel precies opgegeven. Moet je ook wel kunnen meten. En de mensen moesten opzoeken waar het beloofde land lag en de weg daarheen gaan.

En de kinderen krijgen dat mee. Van hun ouders, van de leiders van het volk.

[Tussen haakjes: Van Mozes weten we dat hij als kind en als jongere een heel goede opleiding heeft gehad aan het hof van de farao. Hij is er jaren naar school geweest.]

Vragen van je kinderen mag je als ouders niet onbeantwoord laten. Je hoeft niet op alle vragen een antwoord te weten. En dat kun je ook niet. Maar het belangrijkste moet je je kinderen kunnen vertellen. De derde vraag van het doopformulier heeft het over het 'zo goed mogelijk onderwijzen en laten onderwijzen.' Dat is: naar het vermogen van de ouders en naar het vermogen van het kind. Want ouders verschillen en kinderen verschillen. Daar moet je rekening mee houden ook in je verwachtingen over en weer.

Mozes zegt tegen de ouders van Israël, dat ze dit antwoord kunnen geven op de vraag van hun kinderen:

"Wij waren in Egypte slaven van de farao, maar met sterke hand heeft de HEER ons uit Egypte bevrijd. Wij zagen met eigen ogen hoe hij tekenen en indrukwekkende wonderen deed, die groot onheil brachten over de Egyptenaren, de farao en zijn hof. Maar ons leidde hij weg uit Egypte, om ons hierheen te brengen en ons het land te geven dat hij onze voorouders onder ede had beloofd." (Deut. 6:21-23)

De kinderen vragen naar zin en de betekenis van Gods geboden en bepalingen. Dan moet je als ouders niet zeggen: "God gebiedt het zo; daarmee basta." Of: "Zo is het altijd geweest." Of meer van dergelijke afschuifantwoorden.

"Nee," zegt Mozes, "de geboden van de HEER vragen om een verhaal. Ouders van nu, vertel je kinderen het verhaal van de redding. Het verhaal van de grote werken van God, die ons uit Egypte bevrijdde en ons hier bij het beloofde land heeft gebracht. Jullie hebben het met eigen ogen gezien en alles meegemaakt. Geef dat aan je kinderen door en motiveer ze daarmee voor een leven met de HEER. Vertel het: 'We zagen wat God deed... En blijf er verwonderd over!'"

Laten we bedenken, dat de vaders en moeders, die daar bij Mozes staan aan de poort van Kanaän, nog aan de overkant van de Jordaan – dat zij de kinderen van veertig jaar geleden waren. Toen de uittocht begon.

Zij hebben het toen aan hun vaders en moeders gevraagd: "Wat betekent dit gebruik?" Namelijk het gebruik van het slachten van het pesachlam in de nacht voor de uittocht, met het strijken van het bloed aan de deurposten. Zie Exodus 12:26-28. Hun ouders hebben hun toen ook het antwoord gegeven, dat Mozes hun had voor-gezegd en geleerd.

"Wij brengen de HEER een pesachoffer omdat hij de huizen van de Israëlieten voorbij is gegaan toen hij de Egyptenaren strafte; ons heeft hij gespaard." (Ex. 12:27)

Het verhaal van de redding is de basis en het raamwerk voor de geboden van God en hun betekenis voor ouders, kinderen en kleinkinderen.

God heeft met onze voorouders, Abraham, Isaäk en Jakob, het verbond gesloten en hun een eigen land beloofd. Die belofte maakt God waar, op een indrukwekkende manier. Jullie, ouders van nu waren erbij.

Vertel het je kinderen. Vertel ze wat God heeft gedaan en wat Hij nog doet.

Want er komt steeds meer bij aan grote daden en wonderen van God. De geschiedenis van zijn verbond en van zijn volk gaat steeds verder.

Er is dus gaandeweg ook steeds meer te vertellen aan de kinderen van Israël en de kinderen van de kerk.

Niet onvermeld mag blijven wat God doet door onze Heer Jezus Christus: het evangelie van de redding door zijn kruis en opstanding. De boodschap van het hemelse koninkrijk van God.

Dat is immers het hart van het woord van God.

Hier benaderen we ook de zin en de betekenis van het bijbelonderwijs op school in het verlengde van wat de ouders hun kinderen over God en de Heer Jezus vertellen. Onderwijzen en laten onderwijzen.

Wat ga je leren? Dat was de tweede vraag die in de preek aan de orde kwam. Lezen en schrijven; rekenen en taal Jazeker. Maar ik noemde zo straks de bijbelverhalen niet. Nu wel.

Dat ga je op de gereformeerde of christelijke school ook leren. Wat God doet. In de schepping, in de uittocht uit Egypte van Israël. De meester of de juf vertelt over koning David. Over de Heer Jezus, de apostelen en de kerk. En nog veel meer.

Je mag het allemaal leren, jongens en meisjes. Daarvoor ga je ook naar school. En je vader en moeder blijven doorvertellen en doorspreken, als het goed is.

Want dat wil God de HEER.

3. Voor wie doe je het?

Naar school.

De laatste vraag is: Voor wie doe je het?

Voor wie ga je naar school?

Voor de meester of de juf? Omdat zij het zo leuk vinden en dan in elk geval iets te doen hebben? Hm, een beetje misschien.

Voor de minister van onderwijs soms? We hebben in ons land leerplicht van 4 tot 16 jaar. Daar moet je toch wel aan voldoen. Maar doe je het daarvoor?

Voor je ouders dan, die je naar school sturen, omdat ze graag willen dat jij veel leert en later een knappe kop wordt? Bij die motivatie van ouders moet je de nodige vraagtekens zetten.

Ga je soms voor jezelf naar school, omdat je het leuk vindt en zelf graag dingen wilt leren? Dat denk ik wel. Je mag op school dingen leren, om straks als je groot bent een baan te hebben en te werken. Je mag je talenten leren ontdekken en inzetten voor de maatschappij.

Toch is er nog een ander antwoord op die vraag: Voor wie doe je het?

Voor God de HEER! Zoals je zondags naar de kerk gaat voor de Heer. Zoals je elke dag leeft en leven wilt voor de Heer, om Hem te dienen.

Daar horen schoolgang en onderwijs bij.

Ook op school mag je de Heer leren kennen. De bijbelverhalen en de bijbelse geschiedenis, daar hadden we het in het vorige stukje van de preek al over. Mozes gaf dat als advies en opdracht mee aan de ouders, en daarmee aan allen die onderwijs geven aan de kinderen van Israël en de kinderen van de kerk.

Mozes maakt in ons bijbelgedeelte duidelijk, dat God wil dat ook de kinderen leren om zijn geboden te doen en die na te leven. Hoor maar wat hij zegt in vers 24 en 25:

"Daarom gebood de HEER, onze God, ons al deze wetten na te komen en ontzag voor hem te tonen. Dan zou het ons goed gaan en zou hij ons leven sparen, zoals hij tot nu toe heeft gedaan. Als wij voor het oog van de HEER, onze God, deze geboden altijd naleven, zoals hij ons heeft opgedragen, zal het ons ten goede worden aangerekend."

Ook dit moeten de ouders antwoorden op de vraag van hun kinderen, die Mozes ziet komen op korte termijn of in de verdere toekomst.

God geeft zijn wetten en verordeningen aan jong en oud met de bedoeling dat wij voor God zullen leven. Voor het oog van de HEER, onze God, deze geboden altijd naleven.

Dat moeten ouders en kinderen leren. Daarvoor doe je het, ga je naar school, naar de kerk, naar catechisatie. En het mooie is, dat God daaraan zijn zegen verbindt. Dan zal het je goed gaan. Ja, dan zullen we leven. En het zal ons ten goede worden aangerekend.

God de HEER vindt dat aangenaam en prachtig.

Is dat niet als een heel erg hoog doel geformuleerd voor een gewone school? Voor gewoon basisonderwijs aan jonge kinderen?

Misschien wel. En het is best moeilijk om dat aan zulke kinderen duidelijk te maken. Maar ze zullen er best iets van snappen, als je ze vertelt over God de HEER en zijn grote werken. En over de Heer Jezus Christus, die de kinderen in zijn nabijheid laat komen om ze te zegenen.

Jezus wil niet dat grote mensen – ouders of anderen – de kinderen tegenhouden en bij hem vandaan houden. Hij wordt boos op zijn leerlingen, als die dat proberen.

"Laat de kinderen bij me komen, houd ze niet tegen, want het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij. Ik verzeker jullie: wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan." (Marcus 10:14,15)

Dat is meteen een stevige les voor de volwassen leerlingen van Jezus. Zij moeten ook elke dag weer naar school, bij deze Meester.

Naar school.

Veel plezier op school, jongens en meisjes! Doe je best! En wees gezegend door de Heer! Dan gaat het je goed!

Amen.